

BASISSCHOOL ST. RADBOUD
SLIMPAD 18
1851 LB HEILOO
TEL. 072 5332530 E-MAIL: info@radboud-school.nl

Dyslexieprotocol St. Radboudschool voor ouders

Inhoudsopgave

1. Dyslexie, wat is het ?	2
2. Signalering	3
Groep 1	
Groep 2	
Groep 3	4
Groep 4	
Groep 5 – 8	
3. Handelingsplannen	5
4. Aanpak	5
Zorgniveaus	
Groep 2	
Groep 3	6
Groep 4	
Groep 5	7
Groep 6-8	
5. Diagnose	8
6. Diagnose dyslexie en dan?	9
7. Aanvullende informatie voor ouders over dyslexie	
Welke (elektronische) hulpmiddelen zijn er op de markt?	
Hulp buiten de school	10
Dyslexie en rugzakfinanciering	
Dyslexie en vergoeding	
8. Verklarende woordenlijst	11

1. Dyslexie, wat is het ?

Om te kunnen vaststellen of een kind dyslectisch is moet duidelijk zijn wat we hieronder verstaan. Onze school gaat uit van de wetenschappelijke afspraken hierover door de Stichting Dyslexie Nederland. De definitie van dyslexie luidt als volgt:

Definitie van dyslexie (SDN, november 2003)

‘Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau’

Bij de vraag naar dyslexie worden de volgende drie vormen van diagnose onderzocht:

- Of er inderdaad sprake is van dyslexie (of dat er sprake is van een ander probleem); het betreft hier het vaststellen van kenmerken:
de onderkende diagnose
- Wat de verklaring is van de geconstateerde lees- en spellingproblemen:
de verklarende diagnose
- Welke belemmeringen het kind ondervindt en/of welke compensatiemogelijkheden er voor het kind zijn:
de indicerende diagnose

Het dyslexieonderzoek richt zich, naast de lees- en spellingproblemen, voornamelijk op de fonologische verwerkingsproblemen. De volgende moeilijkheden komen hierbij altijd in combinatie voor, echter de mate waarin verschilt:

- Analyseren en synthetiseren van woorden uit de spreektaal
- Omzetten van letters en letterclusters (in woorden) in de juiste klanken
- Het vasthouden van klanken (in woorden) in het werkgeheugen; tijdens het verwerken treedt verlies van informatie op. Dit levert onder andere bij het uitvoeren van bewerkingen en automatiseren vaak problemen op.

2. Signalering

Ernstige lees- en spellingachterstanden kunnen worden voorkomen, dan wel teruggedrongen door lees- en spellingproblemen in een zo vroeg mogelijk stadium van het taal-/leesonderwijs te onderkennen en te behandelen. In de kleuterperiode kunnen problemen met de fonologische verwerking reeds worden gesignaleerd. In groep 3 kan echter pas vastgesteld worden in hoeverre er sprake is van problemen in het lees- en spellingproces zelf. Kinderen die in groep 3 problemen ervaren met het lezen en spellen, weten die problemen vaak nog te maskeren door compensatiestrategieën te hanteren. In hogere leerjaren blijken dergelijke strategieën voor de meeste leerlingen ontoereikend. Er zijn echter leerlingen die gedurende de gehele basisschool hun zwakke decodeervaardigheden kunnen camoufleren, totdat ze in de brugklas onderwijs in vreemde talen krijgen en dan problemen ondervinden met lezen en spelling in die talen.

Groep 1:

Voordat een kind op school komt, heeft de leerkracht een intakegesprek met ouders. Tijdens dit gesprek wordt een **intakeformulier** ingevuld. Daarin wordt gevraagd naar de taalontwikkeling en of er dyslexie in de familie voorkomt. Dit formulier wordt in de klassenmap bewaard en na groep 3 in het kinddossier opgeborgen.

Als het kind 1 maand op school is wordt de eerste **Pravoolijst** ingevuld. Dit wordt ook gedaan halverwege en aan het eind van groep 1. Hierop staat een aantal vragen die betrekking kunnen hebben op de vroegtijdige signalering, zoals:

- het kind kan de kleuren benoemen
- het kind kan de telrij tot 5 opzeggen
- het kind kan lettergrepen klappen

Verder wordt vanaf groep 1 gewerkt met de methode “Wat zeg je”. Met deze oefeningen (auditief, rijmen, eerste/laatste woord, lettergrepen klappen, enz) kun je ook goed signaleren hoe kinderen zich op dit gebied ontwikkelen en ook als dit problemen oplevert.

Eind groep 1 wordt bij alle kinderen die naar groep 2 gaan Cito taal en rekenen voor kleuters afgenomen. Voor kinderen die een C, D of E score behalen worden de fouten in kaart gebracht door middel van een foutenanalyse. Zo ontstaat er een beeld waar dit kind nog extra mee kan oefenen. Het kan ook een eerste signalering zijn.

Groep 2:

Aan het begin van groep 2 wordt een **letterblad** afgenomen om in kaart te brengen hoeveel letters de kinderen kennen. Gedurende het jaar wordt elke paar weken een letter aangeboden, met bijbehorende verwerking (onder andere letterparaplu en letterblad). Aan het eind van het jaar wordt dan weer een letterblad afgenomen om te kijken hoeveel letters geleerd zijn.

In groep 2 wordt twee keer **Pravoo** ingevuld, daarin staat een aantal vragen die betrekking kunnen hebben op de vroegtijdige signalering, zoals:

- benoemt tien kleurnamen
- kan rijmen
- hoort het verschil tussen hoog/laag en kort/lang
- kent cijfersymbolen tot 5
- hoort kleine klankverschillen (man-maan)
- kan plaatje aanwijzen van woord in stukjes
- kan zin nazeggen van 8 woorden

In groep 2 wordt ook gewerkt met de methode “Wat zeg je”. Met deze oefeningen (auditief, rijmen, eerste/laatste woord, lettergrepen klappen, enz) kun je ook goed signaleren hoe kinderen zich op dit gebied ontwikkelen en ook als dit problemen oplevert.

Halverwege groep 2 (eind januari/begin februari) wordt **Cito** Taal voor kleuters afgenomen. Naar aanleiding van de score, wordt in kaart gebracht op welke punten een kind uitvalt. Eind groep 2 wordt deze toets nogmaals afgenomen bij de kinderen die een C, D of E score behaalden.

Halverwege groep 2 wordt ook de **screeningslijst dyslexie** ingevuld. Als een kind hieruit opvalt, is het een risicoleerling. Bij onduidelijkheid over de onderwerpen op de signaleringslijst, staat er in de rt-ruimte een map “dossier dyslexie” met bijbehorende oefeningen.

Groep 3

Vanaf start groep 3, zijn de leerkrachten heel alert op het verloop van het leesproces. Als kinderen moeite hebben met hakken-plakken, wordt dit direct gesignaleerd en gemeld bij de intern begeleider.

Aan het begin van het jaar wordt de **signaleringslijst aanvankelijk lezen** samen met de RT- er ingevuld.

In oktober/november (na kern 3 van Veilig leren lezen) wordt de **herfstsignalering** afgenomen, waarin bepaalde aspecten van het leesproces worden getoetst (letterkennis, hakken-plakken, woord- en zinlezen). Bij risicoleerlingen worden deelvaardigheidstoetsen afgenomen (grafemen-/fonementoets).

In januari-februari worden **Cito Leestechiek en Spelling** midden 3 afgenomen. Daarnaast wordt bij alle kinderen het **Avi-leesnivea** bepaald. Halverwege groep 3 zou een kind in principe ook Avi M3 moeten kunnen lezen, eind groep 3 E3, enz.

In maart wordt bij de risicoleerlingen de **DMT** afgenomen.

In april wordt weer samen met de RT- er de **signaleringslijst aanvankelijk spellen** (bijlage 4) ingevuld.

In juni worden de toetsen **Cito Leestechiek, Leestempo, Begrijpend lezen en Spelling** afgenomen. Daarnaast wordt het **Avi-leesnivea** bepaald.

Risicoleerlingen zijn :

- leerlingen die als risicoleerling uit groep 2 komen (aan de hand van de signaleringsvragenlijst en de Cito gegevens);
- leerlingen met een D of een E score op de genoemde Cito LVS toetsen.

Groep 4:

In groep 4 wordt in oktober bij alle leerlingen **Avi 2009** (tekst lezen) afgenomen. Bij de kinderen die in de RT zitten of in voorgaand jaar in de RT hebben gezeten, wordt ook de **DMT** (woorden lezen) afgenomen.

In oktober/november wordt ook de **signaleringslijst voortgezet lezen en spellen** ingevuld.

In januari- februari worden de Cito toetsen: **Leestempo, Begrijpend lezen en Spelling afgenomen**. Bij de risicoleerlingen (die een lage C, D of E op spelling halen) wordt een foutenanalyse gemaakt om zo de categorieën in kaart te brengen waar ze op uitvallen. Bij alle kinderen wordt **Avi 2009** afgenomen; bij de risicoleerlingen wordt de **DMT** afgenomen.

In juni worden de eind 4 toetsen van Cito afgenomen: **Begrijpend lezen, Leestempo en Spelling**, daarnaast wordt ook **Avi 2009** afgenomen.

Bij de risicoleerlingen (die een lage C, D of E op spelling halen) wordt een foutenanalyse gemaakt om zo de categorieën in kaart te brengen waar ze op uitvallen en bij de kinderen die uitvallen op AVI wordt de **DMT** afgenomen.

Groep 5 – 8:

In groep 5 t/m 8 wordt in oktober bij alle leerlingen **Avi 2009** (tekst lezen) afgenomen. Bij de kinderen die in de RT zitten, wordt ook de **DMT** (woorden lezen) afgenomen.

In januari- februari worden de Cito-toetsen: **Leestempo, Begrijpend lezen en Spelling afgenomen**. Bij de risicoleerlingen (die een lage C, D of E op spelling halen) wordt een foutenanalyse gemaakt om zo de categorieën in kaart te brengen waar ze op uitvallen. Bij alle kinderen wordt **Avi 2009** afgenomen; bij de risicoleerlingen wordt de **DMT** afgenomen.

In juni worden de eindtoetsen van Cito afgenomen: **Leestempo en Spelling**, daarnaast wordt ook **Avi 2009** afgenomen.

Bij de risicoleerlingen (die een lage C, D of E op spelling halen) wordt een foutenanalyse gemaakt om zo de categorieën in kaart te brengen waar ze op uitvallen en bij de kinderen die uitvallen op AVI wordt de **DMT** afgenomen.

3. Handelingsplannen

Voordat een onderzoek naar dyslexie gedaan kan worden moet er eerst extra hulp aangeboden worden in of buiten de klas ten minste drie keer per week, 20 minuten, individueel of in kleine groepjes.

Er moeten dus verschillende handelingsplannen zijn , gericht op het lees- spellingsprobleem. De begeleiding moet planmatig zijn geweest:

- Er is een doel vastgesteld.
- De gebruikte methodiek die wordt beschreven.
- Er is een schriftelijke evaluatie vastgelegd.
- Er is gebruik gemaakt van de sterke kanten van de leerling.
- Er is afstemming tussen wat er in de groep gedaan wordt en wat er thuis of bij RT gebeurt.

Met name de evaluatie van de plannen, het registreren daarvan en het vervolg is heel belangrijk! De leerkracht is verantwoordelijk voor het maken van het handelingsplan. Zo nodig kan hulp gevraagd worden bij de IB-er of RT-er.

Voorafgaand aan een eventueel onderzoek zijn deze gegevens nodig voor het invullen van de checklist didactische resistentie.

Voor het maken van handelingsplannen wordt gebruik gemaakt van het format handelingsplan.

4. Aanpak

Als er gesignaleerd wordt dat een leerling een risicoleerling is, is het belangrijk dat er op planmatige wijze met dit kind gewerkt wordt. Dat kan in en buiten de klas (RT); vaak is het een combinatie van beide. Welke niveaus van zorg zijn er en wat wordt er in de verschillende groepen gedaan?

Zorgniveaus

Zorgniveau 1: de school biedt kwalitatief goed leesonderwijs in groepsverband

Zorgniveau 2: de school signaleert leerlingen, die hier onvoldoende van profiteren (D en E leerlingen) en biedt deze leerlingen verlengde instructie en extra leertijd.

Zorgniveau 3: leerlingen die ook hier onvoldoende van profiteren (de leerachterstanden worden niet kleiner) hebben behoefte aan specifieke interventies. Deze leerlingen worden op gestructureerde wijze geholpen.

Groep 2

Als vanuit de foutenanalyse blijkt dat kinderen op Cito eind 1 uitvallen op specifieke onderdelen, wordt er vanaf begin groep 2 hieraan gewerkt.

Als een kind op bepaalde punten van Pravoo uitvalt, wordt daar aan gewerkt. Hiervoor wordt geen handelingsplan gemaakt.

Als in januari Cito Taal is afgenomen en geanalyseerd, wordt voor de kinderen die uitvallen op een bepaald vlak een handelingsplan gemaakt. Deze kinderen gaan dan extra oefenen met behulp van de volgende materialen:

- Bas gaat digitaal (oefening met kritisch luisteren, rijmen, hakken-plakken, letterherkenning, welk woord eerst/laatst)
- Piccolo
- Wat zeg je (in de kleine kring)
- Miniloco

Aan het eind van groep 2 maken deze kinderen nogmaals Cito Taal. Het handelingsplan wordt dan geëvalueerd en zonodig start het kind in groep 3 meteen met RT.

Groep 3

Kinderen die vanuit groep 2 komen als risicoleerling, starten meteen met RT. Er wordt dan gewerkt met:

- Connect klanken
- Spreekbeeld klankgebaren.
- Veilig leren lezen op de computer
- Flitsen

Aan de hand van leerkrachtobservaties en invullen van de signaleringslijst aanvankelijk lezen, wordt gekeken of er kinderen zijn die extra ondersteuning nodig hebben.

Na de herfstsignalering wordt bekeken of er kinderen uitvallen. Aan de hand hiervan gaan nieuwe kinderen in de RT en andere eruit (als dat mogelijk is). In de RT wordt gewerkt met de bovenstaande punten. Voor kinderen die in de RT zitten wordt een (groeps)handelingsplan gemaakt.

Kinderen die moeite hebben met het aanvankelijk leesproces krijgen naast RT ook hulp in de klas, door extra uitleg aan de instructietafel. Voor kinderen die het tempo van de leesmethode niet kunnen bijbenen, wordt gebruik gemaakt van de steraanpak van Veilig leren lezen.

In januari-februari worden de Cito's afgenomen. Ook hier wordt weer gekeken of er nieuwe risicoleerlingen zijn. Tevens worden de handelingsplannen geëvalueerd en aangepast.

Na afname van de Avi 2009 toets, gaan kinderen duolezen. Bij de RT- kinderen wordt de DMT afgenomen.

In april wordt de signaleringslijst aanvankelijk spellen ingevuld; dit is een eerste signalering van spelling. Deze kinderen krijgen extra uitleg in de klas.

In juni worden de eind Cito's afgenomen en de handelingsplannen geëvalueerd. Met deze gegevens wordt er een overdracht naar de volgende groep gedaan.

Groep 4

Kinderen die vanuit groep 3 komen met een onvoldoende leesniveau (Start of M3) en kinderen die een extra jaar groep 3 hebben gedaan en te weinig groei in lezen hebben doorgemaakt gedurende het tweede jaar groep 3 gaan vanaf start groep 4 in de RT. Daar wordt gewerkt met:

- Ralfi
- Connect (woordherkenning)
- Flitsen

Bij de risicoleerlingen wordt in oktober de DMT afgenomen en de Avi. Als het niveau inmiddels goed is, gaat een kind uit de RT. Mochten er andere kinderen zijn die toch een te laag niveau hebben, dan gaan zij in de RT. In de klas wordt elke dag van 13.15-13.30 gelezen. Er wordt dan met de leerkracht vloeiend en vlot gelezen.

In oktober- november wordt de signaleringslijst voortgezet lezen en spellen ingevuld. Dit geeft leerkrachten inzicht in de punten waarop zij en de RT-er een leerling kunnen helpen. Halverwege groep 4 worden de Cito's afgenomen. Van kinderen die een lage C, D of E score op spelling halen, wordt een foutenanalyse gemaakt om in kaart te brengen welke spellingscategorieën nog niet beheerst worden. Deze kinderen gaan extra op de computer oefenen bij mijnklas.nl. Zo nodig oefenen de kinderen thuis nog met de categorieën waar ze op uitvallen met de methode Zelfstandig spellen. (of iets anders).

Naast de Cito's worden ook de Avi-niveaus van alle leerlingen bepaald. De kinderen die een te laag Aviniveau hebben (lager dan M4) gaan in de RT. Bij kinderen die in de RT zitten, wordt naast Avi ook de DMT afgenomen.

Aan het eind van het jaar worden weer Cito's afgenomen en worden de leesniveaus vastgesteld (avi 2009 en DMT voor risicoleerlingen). De handelingsplannen worden geëvalueerd en er wordt vastgesteld welke kinderen het volgende jaar in de RT starten voor lezen en/of spelling. Op dit moment gaan kinderen nog mee met de spellingmethode in klas en oefenen daarnaast met Zelfstandig spellen.

Groep 5

Kinderen die vanuit groep 4 komen met een onvoldoende leesniveau (lager dan E4) gaan vanaf start groep 5 in de RT of gaan door met de RT uit groep 4. Daar wordt gewerkt met:

- Ralfi
- Connect
- Flitsen

Bij de risicoleerlingen wordt in oktober de DMT afgenomen en de Avi. Als het niveau inmiddels goed is, gaat een kind uit de RT. Mochten er andere kinderen zijn die toch een te laag niveau hebben, dan gaan zij in de RT. In de klas wordt elke dag van 13.15-13.30 gelezen. Er wordt dan met de leerkracht vloeiend en vlot gelezen.

Halverwege groep 5 worden de Cito's afgenomen. Van kinderen die een lage C, D of E score op spelling halen, wordt een foutenanalyse gemaakt om in kaart te brengen welke spellingscategorieën nog niet beheerst worden. Deze kinderen gaan extra op de computer oefenen bij mijnklas.nl. Zo nodig oefenen de kinderen thuis nog met de categorieën waar ze op uitvallen met de methode Zelfstandig spellen. (of iets anders).

Naast de Cito's worden ook de Avi-niveaus van alle leerlingen bepaald. De kinderen die een te laag Aviniveau hebben (lager dan M4) gaan in de RT. Bij kinderen die in de RT zitten, wordt naast Avi ook de DMT afgenomen.

Aan het eind van het jaar worden weer Cito's afgenomen en worden de leesniveaus vastgesteld (avi 2009 en DMT voor risicoleerlingen). De handelingsplannen worden geëvalueerd. Dit is het moment waarop besloten wordt om een kind alleen nog in

Zelfstandig spellen te laten werken. Ook wordt gekeken of een kind het volgende jaar nog extra leesondersteuning nodig heeft. Als er plek is, gebeurt dit in de RT, anders door de groepsleerkracht.

Groep 6 - 8

Kinderen die vanuit de vorige groep komen met een onvoldoende leesniveau (voor groep 6 lager dan E5, voor groep 7, lager dan E6; voor groep 8, lager dan E7) gaan vanaf de start in de RT (als daar ruimte voor is) of gaan Ralfi-light/ vloeiend en vlot lezen met de groepsleerkracht tijdens het leescircuit.

Bij de risicoleerlingen wordt in oktober Avi afgenomen. Als het niveau inmiddels goed is, gaat een kind uit de RT of stopt met Ralfi-light/ vloeiend en vlot lezen. Mochten er andere kinderen zijn die toch een te laag niveau hebben, dan gaan zij in de RT of Ralfi-light/ vloeiend en vlot lezen met de leerkracht.

Halverwege groep 6, 7 en 8 worden de Cito's afgenomen. Van kinderen die een lage C, D of E score op spelling halen, wordt een foutenanalyse gemaakt om in kaart te brengen welke spellingscategorieën nog niet beheerst worden. Deze kinderen gaan extra op de computer oefenen bij mijnklas.nl. Zo nodig oefenen de kinderen thuis nog met de categorieën waar ze op uitvallen met de methode Zelfstandig spellen. (of iets anders).

In groep 8 zijn vaak alle categorieën van Zelfstandig spellen behandeld. Er wordt dan voor gekozen om dan Taalverhaal spelling te gaan doen van een lager leerjaar, aansluitend bij het niveau van het kind. Zo oefenen kinderen ook met meerdere spellingsmoeilijkheden in een woord.

Naast de Cito's worden ook de Avi-niveaus van alle leerlingen bepaald, die nog niet het niveau Avi plus hebben behaald. Bij kinderen die nog niet op niveau lezen, wordt naast Avi ook DMT afgenomen.

Aan het eind van het jaar worden weer Cito's afgenomen en worden de leesniveaus vastgesteld (avi 2009). De handelingsplannen worden geëvalueerd. Er worden dan adviezen voor het volgende jaar vastgesteld en overgedragen aan de leerkracht van het jaar erna.

5. Diagnose

Een vroegtijdige signalering is van groot belang, want als dyslectische kinderen pas aan het eind van het aanvankelijk leesproces opvallen met hun verwerkingsproblemen, is er veel tijd verloren gegaan en is er geen specifieke hulp geboden. Vandaar dat al vanaf groep 2 gesignaleerd en geobserveerd wordt. Tevens wordt er dan extra geoefend, aangevuld met RT vanaf groep 3.

Wanneer, tegen de verwachtingen in, de lees- en spellingproblemen langer blijven voortbestaan en er ondanks extra begeleiden en oefenen van de leerling (zie aanpak) onvoldoende resultaat wordt bereikt, zal er nader diagnostisch onderzoek naar dyslexie moeten plaatsvinden. Dit diagnostisch onderzoek naar dyslexie zal daarom niet eerder dan eind groep 4 plaats kunnen vinden. In de meeste gevallen zal dit in groep 5 gebeuren. Er kan wel eerder onderzoek gedaan worden om een risico voor dyslexie te onderzoeken vast te stellen.

Dyslexie kan op meerdere manieren worden vastgesteld:

1. Het diagnostisch onderzoek kan door de RT-er gedaan worden. De resultaten worden besproken met IB-er en de Preventief Ambulant Begeleider (de PABer).
 - Indien nodig doet de PAB-er verder onderzoek.
 - De resultaten van de onderzoeken en een overzicht en verslag van de extra begeleiding wordt door een orthopedagoog van de OBD bekeken.

- De orthopedagoog stelt, na aanvullend onderzoek, indien gerechtvaardigd de diagnose dyslexie vast en schrijft een dyslexieverklaring uit.
2. Er kan ook bepaald worden dat een psychologisch onderzoek wordt gedaan waarbij vooral gelet moet worden op de vaststelling van dyslexie. Dit onderzoek wordt door de school aangevraagd met toestemming van de ouders en door een externe deskundige uitgevoerd. De externe deskundige kan dyslexie vaststellen en een dyslexieverklaring uitgeven.
 - De daadwerkelijke dyslexieverklaring heeft alleen werkelijke waarde in het Voortgezet Onderwijs. In het onderwijskundig rapport naar het VO toe zal de dyslexieverklaring of risico voor dyslexie worden genoemd.

Aan welke eisen moet voldaan worden om de diagnose dyslexie te kunnen stellen?

1. Er is een achterstand op het gebied van lezen en/of spelling (minimaal 1 jaar)
2. Er is sprake van een gemiddelde (verbale) intelligentie
3. Er is sprake van fonologische verwerkingsproblemen
4. Ondanks geboden hulp (minimaal 6 maanden) blijft er een achterstand bestaan (hardnekkigheidsprincipe)

Dyslexie in de familie kan een signaal zijn en meewegen bij de uiteindelijke diagnose; het is echter geen eis waaraan voldaan moet worden.

5. Diagnose dyslexie en dan?

Als een kind gediagnosticeerd is met dyslexie, wordt de hulp die al geboden werd (zie boven), voortgezet.

Uiteraard worden er dan nog enkele zaken extra aangepakt zoals:

- Voorlezen/vergroten van methodegebonden en Cito-toetsen
- De mogelijkheid om gebruik te maken van een Daisyspeler
- Er kan altijd gebruik gemaakt worden van een spellingspiekkaart, ook tijdens (Cito)toetsen en Pi-dictees.
- De kinderen krijgen zonodig extra tijd voor toetsen.
- In groep 7 en 8 wordt bij Engelse toetsen soepeler omgegaan met spellingfouten in Engels.

Kinderen met dyslexie hebben niet automatisch recht op RT tijd. Het zwaartepunt van de RT ligt in groep 3 (aanvankelijk lees- en rekenproces) en groep 4. De overige tijd wordt ingevuld met kinderen uit groep 5 en daarna 6, 7 en 8 (in die volgorde). Dit zijn wel vaak kinderen met (het vermoeden van) dyslexie. Het leren omgaan met dyslexie, het hanteren van de spiekkaart of andere hulpmiddelen gebeurt verder in de klas.

7. Aanvullende informatie voor ouders over dyslexie

Ouders worden gedurende de signalerings- en diagnosefase op de hoogte gehouden van de signalen en ontwikkelingen van hun kind. Handelingsplannen worden met hen besproken en door hen ondertekend. Ouders zijn een belangrijke gesprekspartner aangezien zij veel kunnen vertellen over de (vroeg) ontwikkeling van hun kind. Tevens kunnen zij thuis ook oefenen met lezen en spellen. Als de diagnose gesteld wordt, komen er veel vragen op. Hieronder enkele antwoorden.

Welke (elektronische) hulpmiddelen zijn er op de markt?

De hulpmiddelen zijn constant in ontwikkeling. Om de ontwikkelingen te kunnen volgen, kun je lid worden van het Balans magazine of de site van Balans bijhouden (www.balansdigitaal.nl) Voor ouders is ook het boekje: “Letters op de snelweg, een boekje over dyslexie” Dit staat in de orthotheek en kunnen ouders meekrijgen. Er is ook nog een videoband over dyslexie beschikbaar.

Veel hulpmiddelen komen ten laste van de ouders. In enkele gevallen vergoedt een ziektekostenverzekering de aanschaf van hulpmiddelen. In sommige gevallen waarbij dyslexie samengaat met andere problemen vergoedt het regionale kantoor van de UWV via de wet WIA ook hulpmiddelen. Er zijn verschillende hulpmiddelen op de markt. Per kind kan gekeken worden waar het kind het meeste baat bij heeft.

- Daisy speler: oorspronkelijk ontwikkeld voor mensen met een visuele handicap. Ouders kunnen via de blindenbibliotheek methodes bestellen op CD's. (www.dedicon.nl). De kinderen horen de tekst uit de methode of van methodegebonden toetsen via de Daisy speler. Het besturingssysteem heeft veel mogelijkheden, maar de kinderen moeten er wel even wegwijz mee gemaakt worden. Ook de entree- en de eindtoets kunnen met behulp van Daisyroms worden gemaakt.
- Er zijn software programma's die ingescande teksten kunnen verklanken (Kurzweil, Sprintplus) Deze programma's zijn relatief duur en vereisen wel kennis van computers.
- De readingpen scant woorden en spreekt ze uit.
- Ook een laptop met een spellingscontrole kan een goed hulpmiddel zijn.
- Verdere informatie is te vinden via: www.lexima.nl en www.steunpuntdyslexie.nl

Hulp buiten de school:

Buiten de school zijn ook remedial teachers beschikbaar voor extra ondersteuning. Natuurlijk is het wel wenselijk als op school en bij de extra begeleiding aan hetzelfde aspect en met dezelfde methode gewerkt wordt. Sommige logopedisten werken ook aan dyslexie. In onze regio zijn de volgende remedial teachers gevestigd:

Ellen Dijkman, Castricum 0251-650468

Stichting de Loper, Alkmaar 072-5119604

Bureau Scool (Mirjam de Jong), Heiloo 072-8505577/06-41221087

Bureau Glaude, Alkmaar www.dyslexie.nu

Extra hulp komt altijd voor rekening van de ouders. In overleg met de school wordt de kinderen wel de mogelijkheid geboden iets eerder naar huis te gaan of iets later te komen om naar de extra lessen te kunnen gaan. Per situatie zal dit moeten worden bekeken.

Dyslexie en rugzakfinanciering:

Alleen dyslexie is geen aanleiding om een rugzakfinanciering aan te kunnen vragen. Alleen als er sprake is van comorbiditeit, een samengaan van verschillende problemen, kan een rugzak aangevraagd worden.

Op het moment dat er een rugzakfinanciering is, kunnen er uit dat budget middelen worden aangeschaft om het kind te ondersteunen bij dyslectische problemen.

Dyslexie en vergoeding:

Sinds 1 januari 2009 is de vergoeding van diagnostiek en behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie in het basispakket van de zorgverzekering opgenomen. Het woord

'enkelvoudig' wil zeggen dat er géén sprake mag zijn van bijkomende stoornissen zoals bijvoorbeeld AD(H)D.

In 2010 kunnen ouders aanspraak maken op de vergoeding als de dyslexiezorg vóór de tiende verjaardag van hun kind aanvangt. Elk kalenderjaar wordt de leeftijdsgrens met een jaar opgetrokken tot in 2013 alle kinderen in het primair onderwijs van zeven jaar en ouder in aanmerking komen voor vergoeding van dyslexiezorg.

2009	7 of 8 jaar
2010	7, 8 of 9 jaar
2011	7, 8, 9 of 10 jaar
2012	7, 8, 9, 10 of 11 jaar
2013	7 jaar of ouder

Om te voorkomen dat alle kinderen met leesproblemen worden aangemeld voor een dyslexieonderzoek heeft de school de functie van poortwachter. De basisschool stelt een leerlingdossier samen om het vermoeden van ernstige dyslexie bij een leerling te onderbouwen. Dit dossier bevat een overzicht van E-scores op lees- en spellingtoetsen en een beschrijving van de geboden hulp op school vanaf het eerste moment van signaleren en de eerste toetsscores. Kinderen bij wie intensieve begeleiding op school onvoldoende helpt, hebben een verwijzing naar de zorg nodig. Als ouder meldt u uw kind aan bij een dyslexiebehandelaar die beoordeelt of in het leerlingdossier het vermoeden van ernstige dyslexie door de school voldoende is onderbouwd om tot onderzoek over te gaan. Toont het diagnostisch onderzoek aan dat er bij nader inzien geen sprake is van ernstige dyslexie, dan worden de kosten van het onderzoek niettemin vergoed door uw verzekering.

Meer informatie is te vinden op: <http://www.tbraams.nl/nieuws/index.php>, <http://www.masterplandyslexie.nl/> en http://www.dyslexie-nipnvo.nl/home/veelgestelde_vragen

8. Verklarende woordenlijst

Om extra duidelijkheid te geven binnen dit jargon een korte verklarende woordenlijst.

auditief	Met het gehoor
avi-toets	Leestekst waarbij een kind in een bepaalde tijd een tekst leest met een maximum aantal fout. Dit verschilt per tekst. Leest het kind binnen de tijd en met het maximale aantal fouten, dan heeft het dat niveau behaald. Deze toets is individueel en wordt hardop gelezen.
connect	Een oefenprogramma om beter of sneller te leren lezen
diagnostisch onderzoek	Onderzoek naar de vorderingen van een kind op ene bepaald gebied, bijvoorbeeld lezen en spelling.
DMT	DrieMinutenToets, een toets in woorden lezen om te bepalen wat het leesniveau van een kind is. Deze toets wordt individueel gemaakt en hardop gelezen.
duolezen	Samen lezen met een kind uit de bovenbouw

	of een ouder.
flitsen	Snel letters, letterclusters of woorden laten zien, opdat het kind sneller gaat herkennen en lezen.
fonologische verwerkingsproblemen	Problemen met de klanktekenkoppeling; welk teken (letter) hoort bij welke klank.
fonemen	klanken
fonemisch bewustzijn	bewustzijn over klanken en klankposities
grafemen	letters
hakken-plakken	Woorden in stukjes plakken tot een heel woord (bijv m-ui-s = muis)
kritisch luisteren	De essentie uit een tekst kunnen halen.
leestechiektoets	Toets halverwege en aan het eind van groep 3 om te bepalen of een kind het gewenste leesniveau heeft. Dit is een toets die klassikaal en stil gemaakt wordt.
leestempotoets	Toets vanaf eind groep 3 om het leesniveau te bepalen. Het is hierbij de bedoeling dat kinderen uit 3 woorden, het woord kiezen dat het best in de zin past. Daaronder zet het kind een streep. Er staat een bepaalde tijd voor deze toets. Het wordt klassikaal afgenomen en stil gelezen.
letterclusters	Aai,ooi, oei, eer, eur, oor, enz. Lettercombinaties die je vaak samen in een woord vindt.
pravoolijst	Een lijst met vragen over de ontwikkeling van het jonge kind (groep 1 en 2) op diverse gebieden.
piccolo	Zelfcorrigerend materiaal in de groepen 1, 2 en 3, waarbij kinderen oefeningen doen en daarbij het goede antwoord moeten vinden. Als je de kaart omdraait zie je de goede antwoorden en kan een kind kijken of het goed is gegaan.
Pi-dictee	Een dictee met oplopend spellingsmoeilijkheden om in kaart te brengen op welke categorieën een kind nog extra oefening nodig heeft.
Ralfi	Manier om het leestempo omhoog te krijgen door herhaald dezelfde tekst te lezen.
schriftoriëntatie	Oriëntatie van kleuters op letters.
Wat zeg je?	Methode om het fonemisch bewustzijn, het geheugen en de schriftoriëntatie van kleuters te oefenen

